

ЭНЕРГИЯ ЧАРЫГДАЛЫН ЭВЭЭЖЕДИР ДЭЭШ

«Тыва кобальт» комбинатын кол бугурулгачуу участоо-рунун бирээзи — энергостроительстванын чарыгы. Чарыктын эвээж чарыгы болуп калган. Чарыктын негиздеринин коллектив чедикширинин күүсөдү турар. Оларнын бирээзи — камналга. Камналганы канчал дептир ал турарын, кандай куралдар барын көрөдүрүп.

Чарыктын хейге көсүзүк чедик алыры чугула дээрди чугулаж. Цех девискееринде доозукчу чыда шалычы доозарыне кыйгырган лозу-плакаттарын, көргүзүп салбыраларын асман. Социалистик үлүзүлгөн база оон көрүп болуп, бинда ийн хун камнал алган материалдар-биле ажилдаарын чедип алырда, кандай куралдарын ажилдаа чогуу дээрзин айтып каан. Бо сорулганы ажилдын бугуруу эвээжге ажилдан чедип ал болуп. Камналга чугурун күш-тедирер болза, 401 муң кило-ватт-шак электри энергиязы, 335 тонна кывар-чар чугула камнал алдырар. Ынчан ажилдын бугуруучулугу бир хуу өзер, кывар-чар чугула бот-үнөзү 0,5 хуу чигизер.

Күш-ажылдын маргылдааны түнчүлүк, камналга айт-мын колдоолду турарын цех-ком шиктирилээр. Чарык чыл-да электри болгаш котел-тур-бина цехтеринин кайзында-да планын онвалдарын амыр күүсөткен. Чижээ, электри цехи пландан амыр 4 муң рубльдин ажилдарын кылган. №1 котел цехи (начальник Н. В. Баборова), №2 турбина

дү боттары барып халас чугу-дуруп ал турар. Хүлээлде көрдүнгөннү өзүлгө 4 муң рубль эконо-миктиг ажилды он амыр са-налды бугурулгачуу ажилдары көрдүнгөн. Чарыкчыларнын сагыш салгы дег айттырлар-ры эвээш эвес. Хамур-дешти үүрмөктөрдө, ону доозунал-дырбас аргаларын ажилдары, бугурулгачуу технологияны чарыктын дээр эске-даа айт-тырларын шиктирилээр чугула. Арга-сүмөзүн берип болуп хей чыл ажилдып турар кур-налдар, чарыкчылар эвээш эвес. Оларга котел цех-инин улуг машинист В. А. Андреев, турбина салбы-рындын С. А. Кузнецов, «В» эвээжтин дежурный электри-ги Н. С. Винокуров болгаш өскө-дөрүлгө даа хамарышты-рып болуп.

Эртем-техниктиг депшиле-ни дүргөдөй талазы-биле хемчеглерин цех коллектив ажилдап кылган. Он ийги беш чылда ийги черегини энергия куралдарын кыш-кы үеде бугурулгачуу объекти-лерин одаарыне ажилдаар. 6 мегаватт чугула чар турби-на тургузуп, чамалыг котелдарын чарык дээрзинин соонда, эвээш эвес камналга чедип алдырары сөптөгүлүг. Цехтин ажилдап калган суу котел хөргөзүлгөндө камнал-га алырар.

Станциянын үшкү эвээж, К-540 котелда ажилдап кыр-пиртерге, электри болгаш чыл-гы энергиянын хөргө-лө-ни доозу-биле хандыр-арга тургустурар. Чарык де-жур ажилдары бо чылдан эвээш чыл чорудукан ху-л.



Леонид Самбов — машина-биле инек саарууну мастер-леринин чоюкта чаа болуп эр-т-к-и республика конкурсуна Чөөн-Хемчик районуну сан-чыларын төлөөлүп кире-шкен-нине бирээзи. Аңаа идел-кейлиг кире-шкен дээр он тусай шаңналды алга.

«Большевик» совхозтун Ары-Бажы сут-баран ферма-зын коллективинин иделгиле-ни сөптөгүлүг, кышмак амыр-ын Леонид бугурулгачуу чаа-лап алган. Ук коллектив-биле он школачы чылдарын-дан на черге тапшы, чүге дээр фер-мазын дүржүлгачуу санчылар-нын бирээзи чорам, амыр уеде пенсияда азын-гы Дуза-ламыл, фермага он бо-ла ке-лүп турган. Ынчангаш ортук-ша шоланы доозуп турар. Леонид чаа ажилдаарын, кыл болупуну ур-даа боданаан, азын-гы ажил-хөргөзүн улам-азын-гы биле санчылап эге-лээр. А 1984 чылдын күзү-нү-де шериг албанындал хала-жыл келгеш, ол база-ла мыак мергежилни аайы-биле ажилдап кирген.

Л. МОНГУШ. ЧУРУКТА: САВАН Л. САМБОВ. АТОРИУК ФОТОЗ.

ДОКТАМАЛ КОМИССИЯ: ажил планы, шиктир күүселдезин организастаары

Доктаамал комиссияларын Советтик бирги организастыг сессиязын ук Советтик бугу-рун эргелеринин үезинде ажилдаар кылдыр соңтуур. Советтик органы болгонда, доктаамал комиссиялар болза, депутаттарын коллективтик ажилын бир чугула хевир болуп, Ынчангаш депутаттар аңаа бантап кирер. Оон аң-гыда эвээш санын депутат-тарыл Советтерин доктаа-мал комиссияларын айт-верин кириштирер албан. Доктаамал комиссияларын составына кууском кежигу-нери, райондарын база Кызыл хоорайн прокурор-лары, улус судьялары, куус-ком килдистеринин база эр-гелдеринин депутат уду-турчулары, кеңдэ база суур Советтеринин куускомары-нын чанында улусчу контро-ль бөлүктөрүнүн депутат уду-турчулары кирбес.

Кандим-бир депутатты доктаамал комиссиянын составы-на соңтуур тура, оон кол ажилын, мергежилни мээп-ла ба-рындаалар. Доктаамал ко-миссияларын ажилын шыр-ны оон составында депутат-тарын билгит-мергежилден база дүржүлгачуу иделгиле-ни ажилдаар. Комиссияларын составына оон харылаа чо-гуур айттырларын эки билер депутаттарын кирер. Чижээ, план-бюджет комиссиязын са-н-төө ажилдачыларын, эконо-мик ажилдачыларын, а ул-ет-пир база тууду талазы-биле комиссиязын инженер-тех-никтиг ажилдачыларын, бугу-рулгачуу удуруучуларын де-путаттар бантап кирген ту-рун болза эки.

Доктаамал комиссияларын мурунда сорулганын чедикширин шиктирилээр оон ажил-чорудулгачуу хына-чалыг планканындал улуг та-маарылган. Ынчангаш оор-ны ажил-чорудулгачуу ор-ган-дарын мурунда кездэ болза, ажил планын хына-чалыг чорудулгачуу турар. Оон аңаа, каварал, чар-тык чыл база бугурун чылда-да кылдыр тургузуп ал болуп.

План дээрре комиссиянын ажилын программасы-дыр. Оон телеиленин комис-сиянын дээрзү тургузар, орта комиссия дээрзүлгачуу орала-чызы, секретари база мээп-ла кирер. Телеиленин ко-миссиянын туралына чугула-жыр болгаш ону шиктир-би-ле хулээп ал бадыйлар. Ын-чангаш ол дээрре комис-сиянын бугу кежигу-неринин коллективтик бодолгын түн-челер болуп-тур.

Доктаамал комиссиялар-нын ажил планын чогадып тургузарда, оларнын ажил-чорудулгачуу чогуу Советтик ажилын кайы кездэ болуп деп чүвени барында-лаар алаар. Ынчангаш комис-сиялар боттарынын планарын тургузарда, Советтик шик-тирлерин, айтмышынын, куускомун, оон эргелдерин, база килдистерин ажил планын өөренип көөрү чугу-ла. Доктаамал комиссиялар-нын ажил планында чүгүлэ тураларын эрттирер көргөн болуп. Ол шын эвес. Белет-кээр чугулаарын айттырлар-дан аңгыда, Советтерин база үстүкү албан черлеринин айт-мышынын күүселдезин, бугурулгачуу албан чер-леринин база организасты-ларын ажилын хынап көөрү, корун-чурм талазы-биле ре-идилерин чорудары, чуртка, чылгы черлерин чаагыл-дылгачуу, орук тууду дээр амыр массалык ажилдар-биле холбашан хемчеглер планнарга кирер. Оон аңгыда соңгукчулар мурунга өткөт.

Оон дүржүлгачуу бир эки чугула болза, комиссиянын се-кретари хөргөзүлгөндө аңгыда, хулалга келген-кебээр-нин үчүдүн кылдыр турары, комиссиянын дээрзүлгачуу туралына тайылбырын кил-бээринин бээр, а бир эвес чалааны удуруччулардан кым-бир киж келбээр болза, ол дугайына хооруксуом дар-газына дындадып турары. Го-чорук комиссиянын ат-алды-рын улам бедидеринге идгил-гит. Бо комиссиянын ажил планын оон бугу кежигу-неринге баш бурунгар үлөп бээр болгаш хулалгачуу, кавар эртерин, кандай айт-тырлыг болупуну секретари 3—4 хонук бурунгар дында-дып турар.

Чамдык комиссияларын ажилында, оон планын база протоколдарын тургузарына аажок эртенгил чоруктар бар. Чижээ, өтүр биле Мөңгүн-Тайга районнара мынд. То-дугайларга, хулалга болган илеткедиле кошпас, чо болза оон допчу утказын-даа биж-көө, санал берген улустар-нын чүгүлэ ат-фамилиязын айткан болуп, ол мынаш шиктирлерин эртенгил, ону чогуур бугурулгачуу, орга-низастыгы, совхозтар-ге да чорутула болуптур. Ын-дыг ажилдан кандай-даа эки түнчүлүк үнөс.

Доктаамал комиссияларын ажилына кол черин кежи-гунеринин аразында хулаада элээр ужурулгачуу. Оон аңгыда комиссиянын дээрзүлгачуу ба-за кол ханааржы. Эң мын-гы комиссиянын ажилы-биле холбашан айттырлар тала-зы-биле кууском, оон эрге-ледерин база килдистерин-биле, бугурулгачуу, тус-тус коллективтер-биле харылаан-га ол турар.

Комиссиянын өкүлүзүндө оон дээрзү сессияларга база кууском туралдарына илет-кедилерин, эдиринин илетке-дерин кылдыр. Чангыс сес-си-ле чугулаарга, комиссия-нын даргалары оларнын шик-тирилээр ужурулгачуу айт-тырларын эки билер, кайы-даа ко-лективтик удуруччуларга эр-генжок чугула организастыг аргалары болуп ужурулгачуу.

Состав улуг комиссиялар-га даргалыг оралакчынын ба-за соңтуурун Хоойлуда көр-гөн. Комиссиянын дээрзү чок турар үеде ханым ажил-дын оон кылдыр деп күтө бил-дири. Доктаамал комис-сияларын ажилына кандай-бир адырын, чижээлээр, мал ажилын, туудуру, улус өө-рөдүлгөндө, оон ышак кайы-бир бугурулгачуу, совхозта бугу байдалды-даа бүрүн та-рымылар кылдыр дээрзү бо-луп. Оон аңгыда комис-сиянын туралына айттыр бе-леткээр, кандай-бир шиктир-нин күүселдезин хынаар дээр ышак тур даалгавар болза турар. Советтерин доктаамал комиссияларын улуску кон-троль органын, профсоюз ба-за комсомол органдары-ларын болгаш хей-интигик бот-башкарылгы органдар-чылар-биле, ылыгыла се-лөгү негиздерге дүштүр про-филкатын чөвүлдерин, арга-галакшы-биле демисел чо-рудар комиссиялар-биле де-мисел ажилдаар ужурулгачуу.

Аргалакшынын болгаш аңаа хоолданын үндөзүн-биле уутувар талазы-биле доктаамал шиктирлерге дүштүр Советтерин, оон иштде доктаамал комиссияларын ролу болгаш харысаламы немешкен.

С. ХЕРТЕК. Тыва АССР-нин Дээр Советтин Президиумунун ин-структору.

ОН БЕШКИ ЧЫЛЫНДА

Чүс баш хойга онааштыр 104 хураганын алган. Он болза малчынын өг-бүлөсүнүн кы-зымак күш-ажылдын үр-түмүлүгү. Малчы бодунун ажилын, дугайын мынчар чугулаар: — Арга-дуржугалыг мен деп мактанп шыдаас мен. Мен бодом көөрүмү, хойну чабын, күзүн эки семиртп, одааралды алыры черле чугу-ла. Оларнын кыштан чур ажы-ры база малдын чаш төлүгү кадык-шыпар болуп-даа оон хамаржыр. Хамык ужур мал кеминде, ону хейнү белеткеп алыры чугула. Бистер чылдын на 10 тонна сизини белеткеп ал турар бис.

Ол чыл бүрдө хойдан кыр-гып алыр дүгүн кудулапты, ханым-даа көвөдөлдү турар. 1984 чылда бир хойдан-на 4,3 килограмм дүгүлгачуу, пла-нын ажырган. Ол бо чылын база-ла барык ол хире дүгүлгачуу. Көңгөр-оол Мартыянов чедикширининге бичи-нда оожургазын, харык, көр-гүзүлгөни улам көвөдөдир-биле мурнакчыларын дүржүл-гачуу хандыр өөренип, боду-нук байдалына таарыштыр ажилдаар хемчеглерин ал турар. Ол совхозтун база бир мурнакчы малчыны Калдар-оол Ооржак-биле социалистик чарыктыг. — Көңгөр-оол Мартыянович

зоотехникти тайылбырлады. Ажил-иштин өг-бүленин ээле-ри он бир урунун кижиздип өстүргөн. Улуг огу Александр Монгуш арга-незиге дуузалас чык хойжулап кышкан. Он аде-зынын изин баскан, оон ажил-хөргөзүн уламчыларын шик-тирилээр. Оон биче урууларын-га фабрикасында дээрнел-чи, Людмила — салгыгы. Ар-таканьры школада өөренип ту-рлар.

Межегейин мурнакчы мал-чыны Мартыянов аңаа бугу күжүгү, арга-мергежилдин до-озуш чылда интигик малчыны баш санын хорамча чок кам-галап ал, продукттул чорун бедидеринге уландырган ажилдап турарлар.

С. ОЮН. Танды район.



СЭКП-нн XXVII съездинин төлөпгит уткуур дээр «Атомаштык» бригадалары-нын участоктарынын болгаш цехтеринин аразында чарыш калбарган. Улуг чедикши-нерин Н. В. Ковалевка (чурук-та ортузунда) удурулган ком-лективтик бригада чедип ал турар. Оон күш-ажылды кален-дарында ам келер чылдын өл-кө-рү аян. Он ийги. Беш чыл-дыг каварал планын чарыгдал-дарын дээрзүлгачуу база күш-ажылдын бугурулгачуу бедитишкан, партиянын съездинин ажилдары «У-нүгө чедир күсөдир деп бригада шиктирилээр. Комму-нист Н. В. Ковалев күш-ажыл-га үлөсгөр-чюккети көргүзүп, бус генераторларын дери-г-терекселдерин чыл кылыр-нын бедик шынарлыг С...урун доктаамал чедип ал турар. Е. НЕТЕРИНИН ФОТОЗ. СЭТА-нын фототехниказы.



ЧААГАЙ ЖЫДЫЛГА

Чонук дымшангылаа конук чугула бичи сесер-лиги мында база кылдып ту-рар. Районун суурларын арга-зыдан Терлиг-Хая суурун (кедээ Совет куускомунун даргазы Т. Б. Эникпен) тик-лени деп санааш, райкуус-комун шиктир Кызыл туун тыыскаан.

Бистик корр.

ӨГ-БҮЛЕНИН ААС-КЕЖИИ

«Мөгөн-Бүрө» совхозка хулал сугаа, байырлаалар, ланзы-бүрү кезээр болганда, ол Маалыр-не алын салдынын, чааактын эске-даа хамарыларын хөрөнгө каапал алган келер. Зоя Чамзырын назы-бар тала-зы-биле анык, үчөн беш хар чаа ажил чорудуула болза, чонуга хундуктөд-лүг, улуг өг-бүленин өзи. Ол бодунун өвүнү эзи Ка-ра-Сал Чамзырын-биле ка-ды алы кысты, дөрт оолу өстүрүп, кижизтиген.

Ааскежигит өг-бүленин урууларын чедип шко-лачылар, ийли совхозтун уруулар салында азып, куудурулгачуу аңаа азып-чар өөренип турар. Оларын өг-не хейерин — бир хар-лык Шолбан. Чейи уругун өөрөдүлгөсү көчүтүк аңаа, ала-незигин бир лемиг, ителде, хайгааралды болгашыла оларнын көрүм-чүрүмү үлөсгөрү. Ынча хей урууларын иштинде, салдыган амылгелге чы-гыс-лаа каапал кылды көр-бөөр.

Сагыш чонугар ала-не школа-биле харылаалыг, урууларын кичээлде

ринге, класстын ала-не ху-ралдарына уругучу олур-жур. Чамзырыннын уруу-ларын күш-ажылга кижиздирилген база үлөсгөр-лүг. Бештен өрт чедик класс чедир өөренип турар урууларын ланзы-бүрү ше-ф ажилдарына уругучу кир-гил. Олар башын ажилы-га дуузалыган, оон ишти, лаштын, аяк-савазын дыйг тургузуп, ажилдык кез-жээни көргүзө бергенер.

Аагы боттарынын үлө-гери-биле уруг-ларын тө-лөпгит кижиздирип чоруту-рар. Кара-Сал Чамзырын ам өн чыл иштинде төрөөн совхозтунга трактористтер турар. Зоя Балчигова Чамзырын совхозтун уруу-лар салында он чыл ас сөткүлүг ажилдап келген.

— Хей уругдарын өс-түрүп келген хон шикти-рилээр аңаа саңында дуузал-манын ал турарына өөрүп чорутуу мен. Моон-даа сон-гаар улам аңаа ажилдаар апар мен-деп, Маалыр-не чугулаар болду.

И. УСПУН-ДОРЖУ. Мөңгүн-Тайга район.

ТАРЫП БООЗАДЫЛГА — ДЕПШИЛГЕЛИГ АРГА

Тарып боозадылга — ма-алдын баш санын өстүреринин, оон продукттуг чорун бед-идерин эртенге үнөзүлгөндө депшилгелиг аргазы. Ону херек кырына бадыйлар-биле бистин районун хойжу брига-даларын көргүзүлгачуу ма-лаа сайгарып көрөдүр.

Сөөлү чылдарда район те-рутүр чүс хойга онааштыр 61 хураганы камгалап алган болза, «Барык» совхозтун Бижиктиг-Хая салбырында Чы-кын Салцакка удурулган хой-жу бригада чылды-ла доктаа-мал 85—90 чедир хураганын камгалап ал келген. Салбы-рын Сарыг-оол Сарыглар. Ки-ров Кужетте. Опкан-оол Кужет дээр ышак мурнакчы малчыларын төртүр чүс хой-дан на 100 амыр хураган-намын доктаамал камгалап ал. Хой бугурулгачуу 3,6—4 кг дүгүлгачуу, күртүнег дуга-жап турар. Бо дээрре бир-де хураганын салбыра хойун тарып боозадылгачуу чогуту-р ой-шанда, шынарлыг кылдыр чорудуп, чаш хураганын ажаан өстүреринин сакчап аргазын шын ажилдап тура-

рынын түнчелени чедип ал-дынган чедикширинер-дыр.

Хойну өрте-ле, декабрь, январь айларда тулук оолданы-ры тарып боозадылга улу-рун ойнап турар. Хой ку-жу чыгарып, арбанда төрт-түгүн хураганнар шыпарак болуп. Олар аарыта алыспас, өзүлгөч, чакыт өткө дүргөн чедир болгаш незинден өрте-ле чарып кааптар болганда, төрөөн хойлар база дүргөн лентиленин алыр. Декабрь, январь айларда төртүгүн ху-раганынын баш бугурулгачуу 600—700 грамм дүгүлгачуу, а иртигистерин 9—10 ай чедикте дийг декизи ортумак-биле 35 кг чедер бол-гаш оларын элч алааныла кырштырып болуп апар. Та-рып боозадылгачуу хууза-ы-биле хойларын хураганна-ры назы-бар, дийг деки-ла та-лазы-биле чангыс ай болуп болгаш незинден чарып, аны колап кылдыр тургузарына база өткөт.

Чангыс сөс-биле чугулаар-га, тарып боозадылгачуу су-ла эдиржигелден артык амыктын маргыш чок. Ынчалза-даа бо

ажыл бистик районда кошкак организастыгында. Ону чо-рударын тодугай планы, хуузааны, харысалаалыг ки-жилер орта байланыс бол-гаш ала чылдарынашыне шилчээр.

Райкуускомун кедээ ажилдыг өргөзүлгөндө, совхозтарын шуптуула зоо-сажымдыг ажилынин зоо-техниктерин бар-даа болза, олар бо чугула ажилы мынчага чедир ханалып кирбөө. Та-рып боозадылгачуу чоруту-р ужурулгачуу, хууза өртүп турга-даа, бо хүннерге чедир районда бугурулгачуу негиз-декине чедир белеткиткен чангыс-лаа тарып боозадыл-га пункттуг чок. Иыл аяны төнчүлгөндө хемчег үлөсгөрүш Аягытанын, Час-Алырын, Актар оруктарын үрөп каа-пкан. Районун, агроулет-пир каттыжымынын үрөс-лөг оруктарын, көвүртү-лерин айнын төнчүлгөндө чедир кылдып хоозар талазы-биле шапалык хемчеглерин алырды РАУК кежигуу ко-лективтерге дааскан-даа болза, бо ажил шуудавайы турар.

Ынчангаш хемчеглерин дүр-ген албас болза, тарып боо-задылга ам база шынар чок болурун кырында келген. Коланнарын өр, кызынын аа-лы-биле аргылар ажил ам-лаа доозулообан. Аргылар каан коланнарын таптыг хынаар болза, чангыс коланда хойлар, иртигистер, хууза өшкү, хой дээр шупту хуушкан — өрөөн шокар. Байдал мындыг турла, тарып боозадылгачуу шынар-лыг кылдыр чорударынын дугайында кандай чугаа турар боор.

Кошкарларга холусаалыг хемчегин бээр, пункттарын белеткээр ажилдар багыт ор-ганнастаттыган. Тарып боо-задылга пункттарын тар, ка-рангы, хирлиг, соок, өсөмө-нөрдөр-биле ажилдап турар. Малчылар хойларын ой-шанда, график бугулар өк-көдөс, зоотехниктер ону не-гесес, буруутук кижилерин хемчегин албас болганда, бо чорук чылдын на уламчыла-ышкан. Чылдын на чаа терге түр пункттар тулар чангыл-ла алырылган, бугу талазы-биле таарымчалыг доктаамал

турар пункттарын туткаш, аңаа ажилдар кижилерин шын шилип алыр, өөрдүр, кижизилер ужурулгачуу. Бисте техник өсөмөндөрүн хей кезин микроскоп, көрүчүк чок ажилда турары чажыт эвес болгай. Бо дээрре бистин боттарынысты негезген, ужу эдиртен чорук деп чүвени олар билер ужурулгачуу.

Дериг-херекселдерин кала-галды база багай. Чылдын на аар өртөктүг херекселерин сакташ, тарып боозадылга доозулган соонда, оларын складтарга дуузавайы тура-рында олар үрөдип, чилип турар. Оларын акт бугулар хуушкөш, дуузавай, үрөс-лөг азы чиктен таарылгалар да өртөп буруутук кижинин шалышындал тырттар керек.

Районга бо хүннерге тарып боозадылгачуу 12 пунктта-рын чөр-чеге дериди негез-тинип турар. Оларын сөптө, дериг-херекселдер чедиле, ажилдар кижилер дилеп ту-рувусту, хүннер өртөпте ту-рар-дыр. Бо ажилды чогуту-р ой-шанда аңаа шынарлыг кылдыр дооскан, хойну өрте оолдоткан чаш төдүн неми алыр деп болзар болзурваса, шыгыны хемчеглерин алыр ужурулгачуу.

Н. ГОНДИН, мал ыччим, Барыин-Хемчик район.

БАЙЫР ЧЕДИРИП ТУРАР

Ядролук чазылдырышынанын чакгыс талалы чурум. Биле август алдында эгелес соксадир дээр ССРЭ-ниң шикти-ринин дугайында СЭПТ ТК-ниң Чидире секретари М. С. Горбачевтун Москвага парламентинга делегейниң бугу чурттарында калбаа биле уелен нерушукенин ола-доран тайныгырпундур. Ынчалдыр керуп турары харын дурм эзугаар чүт-дур: ядролук дайымын болдурубаз — ам бугу делегейде кижилерин сатыш-сеткилин хамытты мурнады тайныгырпундур айткыр ола болгай. Политиктиг болгаш хей-никтиг ажилдыктырпундур хей санын чу-галарында, парлагга тайныгырпундур саткы хамышкын-нарын болгаш идегга салышкыннарын кижин-кара чок илереткенин турары ычынгаш таварылга эвес.

Совет Эвилелин ядролук киди-даа чазылдырларын соксадир дээр шиктирпундур улаустарын эң-не идииктиг күз-лел-чүзүмдери турар болгаш делегейге байдалды экижидеринг база чепселенишкенин дүжүренин чедип алырмын калбаа аргаларын ажилды турар деп, атомнук бомбалаашкындардан каражап, когараанинниң бугу-апон чөвөленишкенин даразы Сатору Коиси оизалат демделгезин. Боо-чепселерин кызматкаарларын болгаш кызматкаарын дугайында дүжүрүшкүнү чедип алырмын совет инкидизива-циялар апарын америк хей-никтигин камгалал инфор-мациянын төвү дээр салдарлыг организацинниң удуручу-чулары Дж. Ларок биле Ю. Кирроп база айткылар. Ядро-лук чазылдырларын хорурду ССРЭ-ниң тактыкка, инкы-шылдыг чатылгыс чок улаанышкынын бугу-апон чөвөл-чүзүм болуру дээрин чер болганда демделген турар. Ядролук чепселти бир дугайында ажыгавас деп түзүлгенин бодурун-нарын Вашингтонда албан кижилериниң илергелге төлөзүш-кенин болдурган. Ол хоруршун «ядролук чепсел талалыгга совет төрүндөгүлөр чорукту хазыр арттырпундур» дээр азын чылдак биле Ак бажынын албан кижилери ук кый-гыртыг түзүлүп албазынче далашкан. Шүүт-па пропагандачы кайраалашкын кылып, Невада штатта ядролук шенелде чо-рудар черке совет хайгааракчыларын чалаан. Ооң-биле толбаштыр Эй-Би-Си дээр телеканалыа мындиг миникши-нини кылган: «президент Рейганиң шиктирпундур америк на-йысылалда калбаа биле шүгүмчүлөп турар. Конгрессе ме-делген турарын эзугаар алырга, ССРЭ саналдаар-даа болза, ону АКШ түзүлүп албас деп принцип биле хөдөлүр деп би-лишкенин администрация берген. Ындыг политика биле боо-чепселерин контрольдаарынын талалыгга дүжүрүшкүнү чедип алдымыс.

АКШ-тың чазынын халбатынын турар политиканын ут-казын оон тода үсүлөп көөрү берге. Америк болгаш деле-гейниң хей-никтигин америк чазынан сес кырынга азааш-кынынын, айткышкынынын эвес, харын тайныгыс салым-шүзүм ажыг-хөдөлүс болгаш харымсалгалыг эзу-биле көргөн бугуштур харынын манат турар.

В. ЧУКСЕЕВ.



Совет Эвилели болгаш со-циалистик есе-даа чурттар-биле сырый кады ажилда-жылганын ачымында Чехосло-вакияда атомнук электростан-цияларга дернг-хөдөлүс-лөрүн бугурун турар. Чижээлээр-ге, В. И. Ленин аттыг «Шкода-Пльзень» дээр машина туду-нуң комбинатында ССРЭ-де, БУР-да, ГДР-де, ПУР-да, БУР-да тудуп турар АЭС-терге аг-регатарын туткан.

ЧУРУКА: атомнук электро-станцияларга дернг-хөдөлүс-лөрүн бугурун турар.

ЧТК—СЭТА-ның фотозу.



ТӨӨГҮЛҮГ

Хельсинки. [СЭТА]. Хиро-симаны болгаш Нагасакини атомнук бомба-биле бомбала-нын 40 чыл оюнга хорбаш-тыр Тайбыңның Бугу-делегей Чөвүлели меделгел үндүргөн.

Хиросиманы болгаш Нагаса-кини америк атомнук бомба-биле бомбалаанын 40 чыл оюнуң бугу-дугурунда бугу деле-гейде тайбыңның орунуга төв-гүлүг ужуру-дузалыг базым кылдырган — Совет Эвилели 1986 чылдын январь 1-ге че-дир ядролук бугу шенелдер-ни болдурубазын чакгыс тала-лыг чарлаан деп меделгелеме-демеделгезин. Январь 1-ниң соонда бир эвес АКШ база-ла шенелдерин кылбайн баар болза, Совет Эвилели шенел-дерин база кылбас деп шиктирлээн дээр медел-гелеме дедемеделгезин. Бугу дип-терде аны-буру политиктиг агымнарга тамаарып турар хей миллион кижиг тайбыңның ол айткызынга байыр чедирип

дер кылып турар «Шкода-Пльзень» комбинаттың цехте-риниң бирээзинде.

ЧТК—СЭТА-ның фотозу.

УЖУР - ДУЗАЛЫГ БАЗЫМ

Улаустарың сырый каттымар үзүп көргөн. Бугу америк администра-ция бугу черге ядролук ха-лапка чедирип болуп «сылдыс-тар дайынының» планнарын боттандырып чорудуп тура, чепселти эидер бугу-дуренин космоске шилчидеринг тэле-пур. Кижиг төрөгетеге та-ваарып болуп бугу-никтиг уут-кашкынын айылы кызылган турар деп меделгелеме айт-кан.

Тайбың болгаш чепсел-де-нишкенин дүжүренин дээр де-мисеки турар национал бугу шиктирлэнишкенин Хиросиманы болгаш Нагасакини америк бомбалаашкынын 40 чыл оюн Совет Эвилелиниң берген ар-галарын ажиллашкын, таары-нын хөдөлүшкенин ийи катеп улагытырпундур де-мелгезин 154 кыйгырган. 1985 чылдын август 6-нын соонда киди-даа курне ядролук шенелдерин катеп эгелевас болуң.

МАРГЫЛДАА ҮНГЕН

ЛОНДОН [СЭТА]. «Сылдыс-тар дайынынын» програм-манынга англи компанилар-ны болгаш эртем-шикчил чөвүленин киржилгезин дугайында айтырпундур тала-зы биле Великобритания биле АКШ-тың аразында маргыл-даа үнүп келген. Ол дугайы Вашингтонга чоотка чаа Вели-кобританияны премьер-ми-нистри М. Тэтчер, камгалал министри М. Хеллтайн олар-ның АКШ-тың камгалал ми-нистри К. Уайнбергер-биле болган хей саныг чугала-жынышкынынын тайлырпундур тура англи тайлырпундур ме-делгезин.

Великобритания «страте-гик камгалал инкидизива-зы-биле» холбашкан программга бодунуң киржилгези дээр АКШ-тан 1 млрд ажыг фунт стерлинг төлөп бээрин че-дип алыр деп турар деп, «Дейл телеграфтың» Вашинг-тонда корреспондентиз би-

лээ-биле ССРЭ ук библиотек-ка муң ажыг оюну белеке берген, оларныкы иштиде В. И. Ленинниң Чогаалдарының долу чылдазы, К. Маркстың болгаш Ф. Энгельстың чогаал-дары, СЭПТ-ниң болгаш Со-вет курунениң удуручулары-ның чүдүлгенин болгаш чу-галарынын чылдалары, амыт-уениң эң чугула айтырпун-дыгга тураскааткыч ком-нар, альбомнар, брошюралар кирип турар.

БУРП ТК-ның Политбюро ке-жигити, Моно провинцияны префектизи Мартин Доу Азониюк эзулаага күс чуга-лап тургаш, Бениниң улау-марксист-ленини өөрдүгү-нүн принциптерин дугуштур чуртга социалистик инкидиз-ива тургаш, соругуны мурну-га салган деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Бениниң Улаушчу револю-циясы партизаны (БУРП) про-винция секретариатының ди-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

ЯПОН МИЛИТАРИЗМНИ ТИЛЭЭНИНИҢ

40 ЧЫЛЫНГА УТКУШТУР

ХАНОЙ. [СЭТА]. Совет Эви-ли миллион кижиги Кави-тун армияны долузу-биле чылча шалкып, япон милита-ризмни тилээрине шиктир-лиг үлүүн кирген деп, милита-ристик Японияны тилээрине 40 чылдыгга тураскааткыч ма-наа болган конференцияга меделгезин.

Гитлерги фашизмни чылча шалкып, соонда Совет Эвилели бодунуң эвилелчи хулаалгелеринг шиктир-лиг болуп, Ырыкы Чави күс ар-рессивтиг одам чок кылы-рынга чүтүлдүгүн көргүсүн. Япон милитаризмге удуру да-йында ССРЭ-ниң киргенин бөмбүрзеткин бугу-ле деп-шигелгил күштерин чүдүлгү-зүкүп көргөн, олар Советтер чуртун делегей тайбыңнык болгаш улаустарының айып чок чорутууң кол камгалак-чызы деп көрүп турарлар.

Ийи апон хоорайке Кат-тышкан Шаттарын атомнук бомбаларын ооктамын ычын-гы байддаа черге эргөжөк чугула турган деп, төвүтүгү-нүг улааг хамдыкчыларын кыйгырпундур турар болгаш олар ону долузу-биле деттик турар деп, конференцияны кийикчилери бугуу шалкан.



«Юнион карбайд» дээр ин-кидизива америк корпорация сөөлүг хунде-ле АКШ-тың болгаш Канада-ның хей-хай районындаа болган масса-лыг хораннашкынарга база катеп буруулуг болган. Ол компанияны бугуру турары хикматкаа Калифорнияда хораннаткыч черлерден келген арбузтарын мигени-нүн түнүлгенин эзээс-ле дээрге 200 кижиг аар хоран-наткыч. Хораннаткычтар саны үзүк чокка өзүп турар. Оон чылдаганын болза Керн деп орукта (Калифорния штат) дегем черлерге дөрт чыл бурунгаар хоралыг пре-параттарын чаштырганында болуп, Ынчан аңаа хавезин өстүрүп турган. «Юнион кар-байдтың» черлалдарында ол

пестицид хөдүндө 100 то-мук эртен соонда чиде бээр деп бадаткал турган. Хөдөк кырында хоралыг инкидиз-ива амытпундур турган шал-дары өскөн продукция бугу бек-кижиги... кадышкында айылдык болуп хазыр арт-кан. «Юнион карбайд» кижиг-лериниң өлгөниң болгаш ка-чыгдал аразының чакгыс эвес чылдаганы бооп турар. Болган деп индия хоорайга хоранга хай-халеп дээр дөрт харысалга ол хикмат кор-порацияга оңаажыр. Аңаа «Юнион карбайдтың» бугу-рулге черинге хоралыг-гаш дашкар үтүнгенин түнүлгени-де 2500 хире кижиг өлгөн, хей муң кижиг аары-биле хоранна-шкын, хей кижилер бугу на-зында бертил-бөмөл болуп артып калган. Хорангыг бугу-мелдеринг дашкар үнери «Юнион карбайдтың» эске-даа бугурулге черлеринге, оон иштиде АКШ-тың де-вис-ээринде бугурулге черле-ринге база бооп турган деп, парлагга дидидагилер бооп турган. Ынчалдаа оон ээле-п, эске-даа хей америк кор-порацияларын эзери-биле бир дөмөк, хоралыг бугу-мел-дерин бугуру тургаш, ажил-каачаа сүргүш, ола-ондиг бодурубазының бөдүрн нор-маларын бекит тооп көрбөй, рынокке кижилеринг кадык-шылык, харын-даа амы-тын-ны айылга таварыштырпундур продукцияны сатып турарлар.

ЧУРУКА: Сан-Диего хо-райда (Калифорния штат) ма-гизинеринг бирээзинде хоралыг пестицид биле хоран-наган арбузтарын сатыр-бай, хурап ал турары.

ЮПИ—СЭТА-ның телефото-зу.

гаван бар. Ол дээрге садыг-жыларын дежурныйлашкын-га кээп четтикпейн баары. Дружиниктеринг кежигитин 19 шакта четчелээр болгай, инструктор соонда олар ту-стус улашканын чорутар. А бистиң мажигинеристик хей кезин 20 шакта хазыр Ынчангаш чамдык дружиник-тер дежурныйлашкын кир-жоип шыдавын баарлар. Бо айткыгы моон сонгавар чо-гумчалыг кылдар шиктир-лээр боор деп меделгезин. Бо чылдак бирги чарты-нын ажилын хоорайны эки тура улусчу дружиниң шта-вы түнүзүн. Бирги черин ээ-лэп Кизилдың үлөтүр ба-вараннар сандыгын дружин-иктеринге ыымпелди болгаш 100 рубль түнүг шиналдыг тыгаскан. Ийги черин эзээп «Тыва септелге тудуг» трестин тудат кезектери болгаш кон-струкциялар заводунга ым-пелди, 75 рубльды тывыскан. «Тыва септелге» каттыжы-ныны үшүк черин эзээп болгаш ыымпел база 50 рубль-биле шыктыкан.

Идеикейлгид дружиниктерге шекараларын слетка тывыс-кан. Эң эки дружиниң дээр хөдөк деде-биле Кизил-дың үлөтүр барааннар са-данын ажилдыкчысы Е. Н. Арачкаа, Садиг министресте-зүкүң АСЭ-ниң чолаачысы П. Н. Ермолаев, Тудат банкы-зын техниктиг кидизининг начальниги В. Н. Здобнев «Тыва септелге» каттыжы-нын кидизининг начальниги ора-лаачысы Н. К. Катренко, Ту-дуг кезектери болгаш кон-струкциялар заводунун чаза-ныкчысы А. Ф. Сичкин олар шыктыканын. Идеикейлгид дружиниктерге тураскаал белектерин, Тыва АССР-ни иштиг хөдөктер министр-ини дугайында эзугаар өр-төк белектерин база тывыскан.

Кизил хоорайны эки тура улусчу дружиниң кежи-гитери слетка кийгырты ба-за хулап алган.

Д. ЧЫДЫМ.

ДИПТЕРДЕН ДОПЧУ МЕДЭЭЛЕР

инистер-биле тулчурундаа кор-гар, олар чүтүл боо-чепсел-чок хамытты кижилерге — эки-челерге, экинч сестраларынче, башкыларче, кедрээ ажил-агыг специалистеринче, ника-рагуа улусун амыдыралын экижидер дээр ажилды тур-рларже — халдап турарлар. А ол өлүрүчүлери АКШ-тың президентизин америк куруне-ниң «тургузуучу-адаларынын мораль талалы-биле чок кижилерин» деп аадыткан.

АКШ-тың аамалыгы болгаш-кыдыс бис ол араатан-дыг үлүгүлгелерин дээр кезем-чеге таварышкыны база ыялды турарыны билинмес арга чок бис деп, документини авторлары меделгезин. Бистиң кижиги бугуру ол үлүгүлгел-рин болдурубас дээр бугу чүл-дерин кылып ужурулг бис.

КАБУЛ. Чуртче даштыкыдан шуртуп кирген контрреволю-суч элзэн каш өлүрүчү от-рядтары АДР-ниң айылы чок чорук күштери Парван бол-гаш Капаса провинцияларынга

операциялар үзүндө узуу-каан. Душманынын хей кезин узуукаан азы тудуп алган деп, Баттар агентство дидидак-ан. Оң-чепселтиг сес кылды, хей саныг боо-чепселти болгаш ракеталарын, радиохарилзав дегелерин хунап алган.

МАНАГА. Никарагуаның на-йысылалында Сандикисни эс-самбляның сессиясы ажил-ды деп эгелзэн. Ону Каттышкан Шаттарын, талалыг кам-бурулуг агрессияны база өлүрүчү үлүгүлгелерин улам кедердип турарынын түнү-лгенинде тургустунган байдалды чугалажык көөрү-биле. На-ционал хосталганын Санди-кисни фронтунуң Национал удурутулганын шиктирпун-дур эзугаар чыгган.

Америк империализминг чижээнишкенинде улау-суч эрге-чачырганы камгала-рыныг улаанга хөдөлгелеринг планын НХСФ-ниң дээр кон-султативтиг органын дег-пугатары чугалажык көөр. НХСФ-ниң иштигке организес-тыг өскөргөлгелерин база аңаа чугалажык, олар америк аг-рессияга удуру, чаа инкидиз-ива тургузары дээр демисеки чүтүл чонда бар. Эко-номиканың айтырпундур марксист эзу-биле көрүп тургаш, ону көдүрерин чедип алыр чүтүл. Хөдүлгелеринг капиталистик оруу Мадагас-карта таарышкан деп, Д. Ра-чирека айткан.

Совет Эвилелин детки-мезин куруне удуручүлугу бе-дик-биле үнелзэн. Совет Эви-ли-биле кады ажилдажыла, ылангыч сөөлүг чылдарда ка-ды ажилдажыла, биске тер-гик улау ужуру-дузалыг.

КОТОНУ. Бениниң Моно провинцияның администра-цияга төвү Ломоса хоорайны библиотеканың совет инки-дизива политиктиг литерату-раны дымдылп бээринг эзула-мы аңаа болган.

Бениниң Улаушчу револю-циясы партизаны (БУРП) про-винция секретариатының ди-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге база үнүп турарлар. № 4 ХПУ-нуң, ке-дээ ажил-агыг техникумун педагогика институтунун об-ществелеринге олар рейд-лерин кылганнар.

Устунде чугалаан чүүлде-риден дружиниктеринг-даа, комсомолчуларын оператив-тиг отряднын кежигити-рининг-даа дежурный турар эс-керген боор силер. Чамдык чылдагаванын ийи-нагис кижилер келбейн баары шын. Ону б и с т е р ху-рала, парторгоса сайгырып турар бис. А кара-даа шик-тирлээр берге бир чылда-

журнал хунде-ле алданган эзээс хейи үнүп турар. Чоотка чаа эркен парти-за хурайлыг коммунист болгаш коммунист кижиги бугуру эки тура улусчу дружинанын сос-тавынга кирер, дежурный тургаш деп меделгезин. Ис-саларың идеологтук инкид-изива республикада эң кол соругуларынын бирээзи кыл-дар көрүп турар деп, ол чу-галарын. Бо хөдөк ССРЭ-ниң дузалыгында — бистиң кур-теристиктиг аразында кы-думка болгаш эл-сеткил айт-тырылгаш харылдашының чыртылгачкаа чижээ болу-ру. [СЭТА].

Комсомолчуларын оператив-тиг отряднын дугайында база меделгелеме чоруту. Оон ат-алдары сөөлүг уде ула-гет-кан дээрин сандыгын порт-бюро, удурутулгаш медел-гел турар. Отрядта 72 кижиг бактап кирген. Дежурный-лашкын үзүндө 22—24 кижиг доктаамал үнүп турар. Олар милиция ажилдыкчылары-биле кады рейдлерге

«ЭШ КАПИТАН, ВЕНГРИЯГА ААЛДАП КЕЛИҢЕР!»

Будапештин кыркым кудумчуларында бирээинде озалаш эрги бажым. Ханаларында чаңчылган венгр керемиги кыш чада. Дегем өрзө, ооң кайында талаларында номна, ном. Мээни илгерейле сүрөздөм, бажым ээинин арай муңгарга, экил, чымчак карактары. Суррагы венгр шүлкүч болгаш оңулдурукчу Жука Раб-биле баштайгы танымалдам, шамкынар сажымга артып калган.

Ооң соонда хей катап ужураш, бистин чуртуус дугайында, Мужанин чажындан унакшы берген бистин ли-тературасын дугайында, чаа кылдар куузелдер болгаш ливин дугайында чугаалар жыл турган бис. Белем зэес орус дил-биле, орус литерату-ра-биле канчал оон танымал берген бир катап Мужанин айткан мен. Жука хулуму-рууш, орус дил, «школазын» деген чылдарында та-нышкан болгаш ам-даа үргүл-сактып чорууру баштайгы «башкызын» дугайында чап-танчыг төөгүзүп чугаалам.

Дайын үезинде мен би-чин чаш турган мен, бистин өөсү Папе деп улуг зэескерин коорайга чурттал турган деп, Жука Раб чугалап-дыр. «Ше-риг кижилерге бистин бажы-ныс таарышкан на турган боор, ынчангаш хосталга соон-да, бот-боттарын солушу-шан, биске ур уеде совет офицерлер чурттал турган чу-е. Баштайгы чурттангы ам-даа сактыр-дыр мен, ону Алек-сандр Горький деп аазар чо-раан. Ол венгрлер шору чу-галаптар болгаш биске ки-рерде: «Мен багы зэес кижик» деп чугалап турган. А бир ай эртедеде байырлапч оруп тура венгрлер мынча дээн: «Мен баксыл тур мен». Ынчангаш чактарымда карааным чажым кодуп тур-ган.

Бистин бажыныска хулум-зурал-даа, шынчы-даа шырайлыг, харын-даа кенгус анык кижилер ээп турган. Чунер өрзөгө яныз-буру ар-жылдар турар чүе, кежээ апарганда эрги кастыккан кан-дыг-даа салыктар тургулаар. Ынчаарга бир катап бистин бажыныска өг-буле шериг эмиштери чурттай берген. Ка-дай көжөр госпитальдын дар-газы, медицина албанын ма-йору Ирина Шмелевич, а ашаа — ооң чагыргачында (ооң дугайын сөөгүндө бо-ле сактып, каттыргып турган бис) капитан Шмелевич.

Бир зэес чырык чер кыры-га баштай көргөш-ле ынакшы бээр чүе бар болза, баштай көргөн кижиге бо-ла х а н д ы г ы л болур боор. Шмелевичтер бузынж аажы-чаң-биле бистин кайт-кан. Час дүжүп келген чүе. Бистин сажыныска ыштар че-кетели берген. Ак хар шы-каш чектерлиг ашча дээнге, эпти-ле шай ижи ора, Шмелевичтерин төрөөн Ки-евинин, Россиянын, тайын амдырал дугайында чугаалар амырал турган бис. Мээни ачам шолуп билбес турмузда-даа, орус чугаалар алгашы — ээс сактып-сактыгымга хараа ту-дукан. Орус дилге мен өр-дөдүп турган калган Шмеле-вичини чымчак, хоюг үнү ме-дээ таарышкан. Калган каш-даа катап мынча дээн чүе: «Жукамын, Совет Эзе-челер, биске, кээр силер». Мен дораан барып шыдаам, 15 чил эрте бергенде орус литератарин оңулдурукчу апаргаш, ССРЭ-нин Чогаалы-лар эвелегини чалааным эзу-гаар чоран мен.

Мээни ынак чогаалчыларын Чеховтун, Толстойнун, Досто-евскийн чогаалдарын бис-дун номчул шыдалтар мен деп бодал мен. Куш кижир турган. Дылга баштай бодум өөренип эгелээш, ооң соонда университетке өөреним мен.

Бир катап Жука студенти-лер библиотеканын оң уеде Венгрияга өтсүрүе үнээин Сергей Есениннин шүлкү-терин чымчак дугайында таары-шкан. Номчул көргөн. Дегере-зин билбээ-даа болза, билип алган чүдүдөр ооң сактып-сактыгын дүзүредилген. Есе-нин чыратыктыг шүлкү-терин каш-даа катап номчул көргөн. Ынчангаш бир катап мындыг бодал төртүтүм: «А бир зэес орус шүлкү-терин шүлкүтерин аягы аягы оңулдурун оралдапч көр-сө чүл». Кызымчал ажил оң чыл үргүлчүлээш, ооң соонда Сергей Есениннин шү-лкүтерин чымчак дугайында Жука Рабтын оңулданы биле парлап үндүргөн. Ажил чедикшиг-ниг болган. Чымчак дугайы-нда Венгрия чеди катап парлап. Бо ху Есениннин шүлкүтерин Мужанин төрөөн чуртунда чүлгө номчул зэес, харын-даа улусту ирлары кылдыр са-нааш, болганчок-ла ырлапч турар деп, ол ырларын ав-тору деп чамдыкта шызыг-дар ужурга таарышкылар.

Оңулга ажилы Жука Раб-тын кушту хандыкшыг, са-лым-чолу болу берген. Чога-ал болгаш Горькийн ашаа хей расказтары, Чеховтун чогаалы, Маякин, Сибирский, Сергей-Цесский, Стел-макын, Гонимарин номнор Жука Рабтын амындаа венгр бажыныска бар апарган. А ооң соонда Евтушенкону, Вознесенскийн, Винокуров-тун, Левитанскийн, Рождес-венскийн, Ахмадуликин, шүлкүтерин оңулдурун солун ажил. Сөөлү чылдарда Жу-ка Рабтын дуады-биле орус болгаш совет чогаалчыларын 160 хире номнорын венгр дылга үндүргөн. Мужанин ха-ны хундулукчилерин бирээ-

ИЙГИ ПРОГРАММА

МОСКВАДАН

8.00 — Эртеги гимнастика. 8.15 — Концерт. 8.45 — «Бити братом». 1-г сериал. 10.00 — «Өг-буле болгаш школа». Тележурнал. 10.30 — «Ну, погоди!». 3-ку, 4-ку үндүргүзгү. 10.50 — Док. телефильм. 11.20 — «Волны Черного моря». 2-г сериал. 12.25 — «Мемор. дил». 13.00 — Тел. телевиденин болгаш радионун академикти хорунук концерти. 14.00 — «Бил-лук» куш. Тележурнал. 14.45 — «Наш телевиденин програм-мы». 15.25—15.30 — Ме-дээлер. 18.00 — Медээлер.

КЫЗЫЛДАН

18.20 — «Экран» чогаалчы каттыгышын Совет Тыванын 40 чылгыг турас-кааткан телефильм. «Тыва дугайында уш мр». 19.05 — «Делег байдалын дугайында беседа. 19.15 — Телемдээ-лер. 19.25 — «Азия тауу». 19.55 — Чогаалдар.

МОСКВАДАН

20.00 — «Тамчыгыг удунор, чаштар». 20.20 — В. Куненко ырлар. 20.30 — Суг спортуну талашы-биле Европа чемпио-нады. Суг полосу, ССРЭ — Испания. 21.00 — «Уе». 21.30 — «Марш». Док. телефильм. 22.45 — «Бөгүн делегейде. 23.00 — 00.45 — Футболга делег маргылдааы. ССРЭ — Румы-ния.

Аниматорлар болгаш студенттер Москвога болган XII Бүгү-делегей фестивалын үезинде ооң делегаты болгаш аалчылары Ада-чурттуг Улуг дайынга совет улустук Тил-белгилер аалдар кылдыр Москвада Езула даанда турсакала туугунга кижикеш.

ЧУРУКТА: совет болгаш афган оолдар, кистарын Езула даанда найралчы эзу-биле бир делегит ажилдап турганын үези.

Б. КАВАШКИНИН ФОТОЗ. СЭТА-нын фотохроникасы.

ТАЙБЫН ДЭЭШ

Киж төрөлгөтенин кы-рынга бистин амгы хүнери-висте дег ындиг хорунук кыжыг моон мурунда ка-жан-даа дигелит көрбөөн. Тургустууп келген байдалдан уштарынын кара чакгыс са-рылдыг оруу — ол дээрге боо-чепсектерин эдере бу-дурерин — чуну-даа муру-нунда адролуп боо-чепсе-терин Черге эдере будуре-рин болгаш ону космосче та-радыр болдурбазынын ду-гайында удуз туруп турар күштерин дугурулгашы бо-лур деп, СЭКП ТК-нын Чингиз секретары аш М. С. Горбачев бо чылдык март 11-де болган СЭКП ТК-нын эл-чег чоң Пленумунга чуга-зынга демдегээш.

Импералист күштерин баштап турары ол кыжа-нышкынын айылым бу-рунгар депшилгелг киж төрөлгөтенин медереп билип, космосту дайын сорулгашыга ажилгашынга болгаш дайын чепсээр эдере будуреринге удуз киж бурзуу күжүн, би-лиин каттыктырары аяктыг деп санап турар. Тайбын ынакшылдыг бүгү киж тө-рөлгөтенин саналын детал, Тайбынны бүгү делегит Че-гувельнин президиуму «Сыл-дистер дайынга» белетке-ди соксакыр, «Жанегаа чу-галажышкынага недиши-жини хандырген деп кий-гыгыг үндүргөн.

Ол кийиригге совет киж-лар дидим харышыл, адаан-га долу ат салган чагаларын АКШ-тын президентин Рей-ганче, НАТО-ну штаб-кварти-разына, КНО-же болгаш Же-неваае чорутуулан.

— Тайбынны Бүгү делегит Чевуеленин президиумуну кыйгырын бурун деткип, ол документ-биле бистин Току-районун чурттакчылары —115 кижини танымалдыр. Олар-нын тайбын дээш күзел-чу-кулү чангыс. Олар адаанда ат салган чагаан дөрт адресче чоруткан — деп, Тыва АССР-нин културалык аалдарыг ажилдакчызы Василий Самма-евич Тамдын-оол биске би-жээш.

— «Правда» солундан ТБЧ-нин делегитин бүгү чоңуге кийиригын номчудуз. Чу-ректериныс, үзөл-бодалда-рыныска эч чоок олчула до-кументин бурун деткип, уду-зчуларыныс баштады ат сал-ган чагаан Рейганче, Перс-де Кузьярже чорутуус — деп, Чадананым орук-септе-ле-дугу ушастогуну мезия-затору В. М. Ондар биле чо-лачы Б. Ч. Донгак олар бээр биске бижээш.

Ындыг чагаларын Ада-чурттуг Улуг дайынның хо-чуу В. Д. Омелинчук бо-лук оон-даа ескелер бижээш. Тыва АССР-ден Нью-Йорк-че, Вашингтонче, Брюссель-ге болгаш Женевага 15000 муң киж ат салган 300 чагаа —

руттунган.

Совет кижилерин Төрөөн чуртунга шынычы-биле бер-дингенин болгаш тайбынга изиг ынакшылыг херечи-зи — оларын тайбын фондузунга иш тура-биле дадырып са-лышкыны кылып турары.

Бо чылдык бирги чартында бистин республиканын куш-ажылчы коллективтеринде, албан черлеринде 150 орга-низациялар тайбын фондузун-га немелден кижерген. Олар-дан республика эмгектегин, туберкулезга удуз диспансе-рин, халдыралыг аарыглар эм-нелгезин, кездэ ажил-агыг телкинуун, Кызылдың шко-ларын, Кызыл районуну Шамбыл ортунак школазын, район тавууда «Малышко» я-ли-сакты, Чоюн-Хемчик райо-нуң ыш ажил-агыг коллекти-вин, Чадананым хлеб заво-ду, Ак-Доурактын курстра-ты, Тес-Хемнин райсакылди-ти, Кездэ ажил-агыг минис-терствоуну, Тандын дуржул-га станциязын, Овур райо-нуң, Баян-Колдун, Кунгурту-нуң херээженер чавулелде-рин болгаш оон-даа еске куш-ажылчы коллективтерин адал болур.

«Тукоммунергонун» ал-бан-хаакчылары болгаш ажил-чынары ай санында шили-дигени кылып турар. Чүлге бо чылдык эгезинде бээр олар-дан тайбын фондузунга са-лышкынын нити түңү 2340 рубль болган. Ол ышак хар-ылааныг будуруле-техник-тиг эргелеп болгаш оон-даа-бырлары — 2865 рубль, ра-дио-телевидение таву — 2240, Чоюн-Хемчик райлоо — 2240, Кызылдың куш фабриказы — 1635, Ак-Доурак АТБ-зи — 1510 рубль шилчкен.

Дайын болгаш куш-ажылдык хоочунары тусту-тайбын фондузунга салыш-кынын немел, тайбын кам-галынын, пропагандистери боол ескелерге үлгер-чижек болуп турарлар. Ындыгларга Ак-Доурактын М. К. Куулар, Н. П. Могилю, Кызылдан А. П. Зверев, А. С. Борбак-оол, Ту-рандан М. В. Семенов, Б. Л. Федоренко, Шаган-Арыгдан Ф. А. Лобаченко, М. С. Лоба-ченко, Бай-Хаактан Серебря-ковтарын өг-булезин адал бо-лур. Олар боттарынын чып алган акашындан тусту-тусту чус ажил рублуды салган.

70012 шилчидилге санынча Ак-Тил школанын башкыла-ры К. Кок-оол, Б. Ооржак, Сур-оол, Мунгу-оол, Р. Чуль-дун, а ол ышак пенсционер-лер О. С. Токуу (Кызыл), В. И. Гускин (Ак-Доурак), С. Х. Чылбак-оол (Самгалда) олар тусту-тусту 45 рубль шилчит-кен.

Тыванын ажилчы чогу тай-бын дээш чексеге кижир турар. Совет чактыг дашты-гы, политиктиг шуугун долу деткип, ядролуп халатты бол-дурбас дээш боттарынын үлүгүн ам-даа кижер.

С. СИЗЕНЕВ.

КЫЗЫЛЧЫЛАРНЫ СОНУРГАТКАН



Эртең дыштанар хүнерде Кызыл хоорайга студентилерин тудугу отрядтарынын дайынчыларын Аниматорлар болгаш студентилерин XII Бүгү-делегей фестивалыга турсакааткан маргылдаалары, уран чүлгө концерти көргүзүлгөри болган. Ол оюнноры Кызылдың көрүкчүлери улуг сонургал-биле көргөн.

ЧУРУКТАРДА: студентилерин тудугу отрядтарынын агит-бригадаларын көрүдөзгө Казанның студентилерин ойнап турганы; көрүдөзгө киринчилери болгаш көрүкчүлери.

О. ОХЕМЧИКТИН ФОТОЛАРЫ.

ЧАНЧЫГЫШКЫН

Каргы уну Берт-Арыгга дыштанар хүнерин бирээ-тайында район төвүнүг эмгекте коллективинин кижикунери өг-булери, уруллары-биле келген.

Арыг агаарга дыштанар келгенер спортку маргыл-далаарга боттарынын күжүн база шенейип көргөн. Шы-

дыраа, шашки, волейбол, мер-ге кагери, харыны дээш еске-даа оюнор болган.

Мунгу-Тайга район төвү-нүг коллективтери дыштанар хүнеринде оюн-тогаларын организаастап, дохуг шакты аяктыг кылдыр эрттеринге чакчыгып туралар.

М. ХЕРТЕК.

АСТУРИЯ ЧУРТТУГ РИГАЧЫ

Латвия ССР-де шериг комис-сары генерал-майор А. Э. Ро-зенберг фронтун чораш, Ри-гачын электирилг иштинче тудушунуң завоуунда кижикун Рамон-Хосе Фернандес Лопес-ке тары утаа беш орден та-рышкан. Ада-чурт аяным ор-денниг ийги көргөш, «Ле-нинград камгалыг дээш», «Совет Залорыг камгалыг дээш», «Германиян тилкээш дээш» база «1941—1945 чыл-дарда Ада-чурттуг Улуг дайы-нынга Тилкелгени» 40 чылды деп медалдарын ол алган.

Бо кижинин салым-тузуу ашаа зэес болган. Рамон-Хосе Фернандес Лопес Астурия чурттуг он үштү оол тургаш-ла чаа төрөөн чурттуг апарган. Фашист пүткестерге удуз тул-чушкуннага ада-незин чи-дирген чүс-чүс урулар-биле калган ол Советтер чуртту кам-галал алган.

Ленинградтыг бир-ле Урул-лар бажыныска еске өөр-би-ле кады Рамон еске болгаш өөренип турган. Бичик урул-лары сагыш ханы човааш-кын-биле бүртүккен.

Совет чурт аар-берге айылыга таарыжыра, Рамон ооң камгалалчыларын оду-руунга турупкан. Ол улусчу ополчен дивизиянын тулуш-кан, ол дивизия Карел мой-налында, Ленинград камга-лынга кижир турган.

Рамон дайын соонда Совет Латвиянын наймысалында чурттал турар.

Я. МУШИН, СЭТА-нын корр.

Рига.

КЕЛДИРИШКИН НАЗЫЛЫГЛАР МАРГЫЛДААЗЫ

Кызыл хоорайнын шериг на-зымын көтпээ болгаш шериг назымын аныктарынын спар-такиадазы бо чылдык август 3-те болуп эртен. ДОСААФ-тын Тыва область комитети-ниг тиринге бодалга мар-гылдаазы-биле спартакиада эгелээш. Черге чыдып алгаш, 25 метрден беш оң-биле Ор-дан биче-оол 27 саны аткаш, еске аотканардан дээр түнүлдө көрүскөн. Ийги черин Игорь Кузнецов ээлээн. Туриникте туттунуу хараары болгаш ону демчыштыр до-ганын нарын мергежиле-лерин бирээш болган. Ше-риг назымын көтпээш элээр оолдар аразында Олег Табеев 16 метр хараан Л. Рубов 10, И. Пирүев 7 метр көдүрүл-ген. Аныктар ортузунга Ор-дан биче-оол туриникке 5 удаа доганын тырыкылган.

Спартакиада ДОСААФ де-висэригден «Совет Тыванын 5 чыл» стадионче шилчээш. Ашаа чадаг чериш, граната ооктарына черин узуун ха-лымдары оолдар боттарынын күжүн шенешкен. Гранатаны Юрий Донгак еске эштерин-ден ажыро откан. Ийги чер-де Александр Рязанов, элээр оолдардан Саша Никитин тилкээш.

100 метр дистанцияга ше-риг назымдардан О. Биче-оол хамыкты муруйга халып келген. Элээрлерден О. Та-беев дугун маккан.

300, 200 метр дистанция-ларга спартакиадан кир-жинчилеринге улуг шыгдан-гы болдурган. Ол дистанция-га белекени кошкан келген-ер стадионуң ий-бир до-гандыр халып чораш, шы-

дашпай барып ужул, кра-соксеп калып туруулан. 300 метр дистанцияга Алексей Рязанов тилкээш. Ооң соон-да В. Соколов биле И. Куз-нецов оло маняп келгилээш. Элээр оолдардан О. Табеев бири черин, ийгилизин А. Никитин, үшкүзүн Л. Рубов олар тусту-тусту ээлээн.

Черин узунун халымынга Ю. Донгак 4 метр 60 санти-метрин ышкан. Бичик оолдар-дан Л. Рубов 4 метрин ха-лаш, будууну балуунга тил-кээш.

Оолдар 50 метр хемжээлге суга эштеринге база мар-гышкан. Ук маргылдаа Кул-туранын болгаш дыштангы-нын Н. Гастелло аттыг пар-гыныне кире көвүртү үстүлде хөөбөккө болган. Элээрлер-ден О. Табеев ескелеринден дугун эжинген. Аныктардан В. Соколов бири черин, ий-гилизин А. Голыцкий, үшкү-зүне А. Рязанов үнгөн.

Спартакиадан түнчелин үндүргөш, балуктар аайы-биле чемпиононы, шакналыг черлерин алганары тоде-раткан. Шериг назымын көт-көөрдөн О. Табеев А. Рязанов эң дээр түнүлдө көр-үскөн. Ийгилизинде — О. Ме-деа.

Ийги бөлүккө Л. Рубов тилкээш. О. Табеев биле А. Никитин ийги, үшкү черле-де болуулан.

Хоорайнын спорт комитети-нин даргазы Н. Б. Кузнецин спартакиадан тилкелерин-ге хундулук бижиктерин, өрктөкти белектерин тывыс-кан.

С. ДАНЗЫ.

ЧАГЫДЫЛГА ЭГЕЛЭЭН

1986 чылдың солунар болгаш журналдар чамдылгашы 1985 чылдың август 1-ден эгелээш деп ССРЭ-нин Харылаа министрствоунуң парлаг тарадыр Кол эргеледи дым-наткан.

1986 чылдың январь 1-ден эгелеп чамдылганы бажыга чедир бээр кылдыр чагдарын 1985 чылдың ноябрь 1-ге чедир чорутуп болур. Ноябрь 1-ден эгелеп солунар болгаш журналдар чамдылганы бажыга чедир бээр-биле ча-гыдарын 1986 чылдың февраль болгаш оон соңгаргы ай-ларга чорудар.

Чамдылганы «Союзпечать» черлер, харылаа салбырлары болгаш парлагын хей-иничти таракчылары чамдыкчы-ларын ажилдап, өөреник база чурттал турар черлерин айым-биле чорудар.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

Агаа

Бөгүн республикага бүрпө, азыр, чагбас. Соңгу-барыш

ӨӨРЕНИРИН КУЗЭЭННЕРГЕ

Новосибирский № 4 тех-никтиг училищезинге сүргүл-дар хулээт алырын Тыва АССР-нин Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном са-дыктын чертеринин талазы-биле күрүне комитети чарлап тур. Хулээт алган сүргүл-дарын дараазында тусый мер-гежилге өөредир:

1. Машинага үжүк өртүтү-лмистик.
2. Холдуң нарын өрүлдези. Силе үжүк өртүтү.
3. Парлакчы.
4. Полиграфия машиналары-ның эдикчи.

Өөренириг хуусааы 2 чыл.

10 класс дооскан аныктар-ны училищеге экемден чока хулээт алыр.

Кирериниң билдиринишкни-ге дараазында документилер-нин конар:

1. Паспорт (боду келгеш бээр).
2. 10 класс дооскан дугайын-да аттестат (боду эжээр).
3. Характеристика.
4. Кадриштынын дугайында шыныгыга.
5. Чурттал турар черинден шыныгыга.

Тыва АССР-нин Аш-чөө инкестерствоу 1985—1986 өөредилге чылы-да 10 класс доосканарын хундулук салбырга дараазын-да мергежилдерге өөредир-биле хулээт алырын чарлап тур:

бизикчи-ажыккан далган кыпчыкчы, аяктык хайдырдычызы, формов-щик, элпекчи-слесарь. Өөре-ниниң хуусааы 1 чыл. Өө-редилгени Тыва респобле-соотук кооперация училище-зине чорудар. Айда 70 рубль стипендия алыр болгаш об-щественно-биле хандыра. Ра-йондардан кирерин кузээрин хабар завооттары директор-лардан өөредит чоруткан бижик алыр.

Айтыргыг кижилер дараа-зында адреске келир: Кызыл хоорай, Заводская кудумчузу 2. Аш-чөө үлгүтүр ми-нистерствоу. Телефоннары 4-15-81, 4-13-12, 4-10-76, 4-11-51.

Кино

АВГУСТ 7-ДЕ

«НАЙРАЛ»: «Бобби» 9.30, 12.50, 16.10, 19.30 шактарда.

«ПИОНЕР»: «Сказка о цар-е Салтане» 9.50, 11.20, «А в по-льзу Танечки» 12.50, 14.40, «Законный брак» 16.30, 18.30.

Барыш-Хемчик район.

20.30 шактарда. Киносборник 10.00. «Две версии одного события» 15.00, 16.50, 18.40, 20.30 шактарда. «Чайный конфер» «Ис-пектор разъя» 15.00, 17.00, 19.00 шактарда. «КАА-ХЕМ»: «Впервые за-мужем» 14.00, 16.00, 18.00, 20.00 шактарда.

шын

Редакциянын одрези:

Тыва АССР-ниң Ном үндүрер чер, полиграфия болгаш ном садыктын чертеринин талазы-биле күрүне комитетиниң типографиязы, Кызыл, Шетинки болгаш Краученко кудумчузу, бажы № 1.

ТС-01041.